

muligheder for den rette udvikling i de nye former. Og selvom nogle måske vil mene, at grundlovens fader gik endnu videre, end hvad der foreløbig svarede til folkets bevidste trang og politiske modenhed, og selvom både de komplicerede statsretlige og politiske forhold i 50erne og udfaldet af den ulykkelige krig medførte først begrænsning i grundlovens forfatningsreglers virkeområde og senere grundlovsændringer, der betød en forringelse af folkestyrebestemmelserne fra 1849, så har 1849-grundloven haft den virkning, at forringelsen blev begrænset. Een gang givet var det svært at komme bort fra den frisindede ordening, der i 1849 var blevet nedlagt i grundloven, og et indgreb i denne som ændringen i 1866 måtte ganske naturligt komme til at stå som en plet, der måtte bort, så snart det kunne ske. Det varede mange år, før det skete, men tiden viste jo, at trods denne plet var vor grundlov rummelig nok til at give plads for en stærk udvikling i folkestyret, i virkeligheden gennemførelsen af en helt ny statsskik. Efter forfatningskampene i sidste del af forrige århundrede bragte århundredskiftet systemskiftet, og nu står det af de frie, direkte valg fremgæede tings politisk og økonomisk ledende stilling ubestridt.

Grundloven er samfundsordenens grundlag. Sin grundlov skal man ikke ændre for ofte; den skal også kunne samle årenes respekt om sig. Men skal det kunne ske, må den også have et sådant indhold, at den giver plads for en længere periodes naturlige udvikling. Også i denne henseende har 1849-grundlovens fædre haft en lykkelig hånd, og når vi i vor tid arbejder med den ajourføring af grundloven, som udviklingen i den sidste menneskealder kræver, har vi god grund til at tage lære af de gamle, af ånden fra 48, huske, at en grundlov er ikke dagens program, men rammen for udviklingen af samfundet gennem en menneskealder eller mere.

Grundloven af 1849 gjorde jo andet og mere end at skabe folkerepresentationen og give denne sin store plads i skabelsen af de love, der danner rammen om folkets liv. Den gennemførte tredelingen: den *lovgivende*, den *udøvende* og den *dømmende* magt. Jubilæet er grundlovens jubilæum, og i det deltager alle grene af landets styrelse; også forvaltningens og domstolens organisation bygger på grundloven. Men det er naturligt, at jubilæet først og fremmest bliver rigsdagens, folkerepresentationens. thi folkestyrets gennemførelse var det store brud med fortiden. Jeg kvitterer for den tak, folketingets formand bragte de skiftende regeringer, der altid har været og fortsat skal være folkeforsamlingens tjenere og medarbejdere.

Vi har i de senere år mange gange haft lejlighed til at fremhæve det lykkelige samarbejde mellem kronen og folkerepresentationen. Hans Majestæt Kongens ord til os i dag føjer et nyt led til i det bånd, der her er bundet til det danske riges vel. Vor fest i dag skal virke som en bestyrkelse i viljen til at føre vore folk frem.

Der lyttes i denne time over hele landet, der lyttes i alle danske hjem, der lyttes på Færøerne, der lyttes i Grønland. Måtte denne dag, da vi her på rigsdagen med vor konge i spidsen fejrer og hylder vor grundlov, dens giver og dens fædre, og bringer folkets repræsentation vor hilsen og lykønskning, være indledning til en ny periode, hvor vi i pagt med idealismen og frisindet i grundloven af 1849, i samdrægtighed og med lykke arbejder for Danmarks fremgang.

Formanden for Færøernes lagting, J. Fr. Øregaard:

Deres Majestæter.
Danmarks rigsdag.
Mine damer og herrer.

Jeg vil gerne hermed til Danmarks rigsdag og herigennem til det danske folk bringe en hilsen og lykønskning fra Færøerne, det færøske lagting og det færøske landsstyre.